

REDACTIA

Deák Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL

Ano Austro-Ungaria:

an an 20 cor. pe 1/4

10 cor.; pe 1/4 de an

pe 1 lună 2 cor.

de Duminică pe an

4 coroane.

Pentru România și

Ardealul pe an:

40 franci.

Abonamentele nu se napolază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.Scrisori nerancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Episcopiiile noue.

Recentul Congres național bisericesc a discutat chiar numai două probleme de importanță generală pentru țara românească din statul ungar. Cea dintâi a fost cestiunea renunțării la coroanele din Brașov.

Fără îndoială, dl Partenie Cosma are un deosebit merit în afacerea aceasta. Afară de „Tribuna Poporului” el numai dînsul a avut curajul să scrie în publicitate primejdia încalcării, ce amenință autonomia noastră bisericească prin chipul, cum a fost rezolvată renta.

Dar' meritul dlui Cosma devine deosebit, dacă luăm în socotință toate împrejurările acestei afaceri.

E curios înainte de toate, că părințele Mitropolit Ioan nu are nici o încredință oficială de rezolvarea rentei, când comuna bisericească de sub îndrumare face parte din eparchia Sfințitului Sale. Cunoaștem apoi raporturile de încredințare ale dlui Cosma cu cerșitorii conducători dela biserică Sfântului Nicolae. Cu drept cuvânt ne mișcăm așadar, că acești puternici facțioși, cu mare trecere în comuna bisericească din Scheiu, n'au inițiat în cadrul parohial de acolo protestul energic în contra atacului evident la autonomia noastră bisericească.

Am fost de față la deschiderea Congresului. A doua zi deja s'a pus în circulațiune zvonul despre interpelearea dlui Cosma. Și să vezi, mulți membri ai Congresului bănuiau, că aceste interpeleări acestea se fac cu scopul, ca să abată întreaga afacere într-o alvie liniștită, unde să poată fi înțeles în pace. Era adevărat, că în acest caz contrar alți factori vor iniția afacerea aceasta o acțiune viguroasă. S'au făcut așadar interpeleări, *ut aliquid fecisse videatur.*

Nu bănuiesc bunele intențiuni ale dlui Cosma. Dar', lucru curios, amicul meu Jancsó Benedek într'un articol mai recent din „Budapesti Hirlap” afirmă, prin interpelația platonică a dlui Cosma afacerea rentei din Brașov a primit sancționarea opiniei publice românești și astfel cestiunea aceasta poate privi ca finalizată cu desăvârșire. Noi însă credem, că suntem foarte departe de finalizarea ei, și că din Brașov va trebui să devină afacerea bisericească întregi în statul ungar.

Cestiunea rentei din Brașov a rămas așadar zestre pentru viitor și de astă-dată o lăsăm în pace.

O importanță și mai mare ne prezintă însă afacerea episcopiiilor noue. Spun pe față, pe mine m'a surprins cestiunea aceasta. Afacerea episco-

piilor noue în sinul bisericeii răsăritene e de o capitală însemnătate pentru viitorul poporului românesc de sub coroana Sfântului Ștefan.

Dreptul nostru de a înființa episcopii noue, este mai presus de orice îndoială. Dar' și mai presus de orice îndoială este, că între împrejurările de față înființarea celor trei episcopii noue pentru poporul românesc din statul ungar ar însemna *slăbire*, nu *întărire*.

Sunt două posibilități. Episcopiiile acestea ori se înființează din fondurile existente ale bisericeii noastre răsăritene, ori ele se pun în ființă cu ajutorul bănesc al guvernului țării.

Să zicem că le înființăm din banii noștri. Eu cunosc starea financiară a dieceselor noastre răsăritene. Și cine cunoaște ca mine starea aceasta, va recunoaște numai decât, că bucatirea și mai mare a averilor noastre bisericești ar produce o slăbire foarte simțită a puterilor noastre morale. În loc de trei episcopi tari, am avea șase episcopi slabi.

Funcționarii consistoarelor noastre, profesorii institutelor noastre de învățământ sunt plătiți miserabil. Înființați acum încă trei consistoare și veți vedea răsărind o ceață mare de proletari intelectuali, pe cari miseria vieții îi va face unelte ale celei mai escelente, nu pentru înaintarea morală și intelectuală a poporului nostru, ci pentru întărirea și efectuarea scopurilor bine cunoscute ale politicii de stat din patria noastră.

Ori crede dl Babeș, că poporul dreptcredincios va contribui din al său pentru înființarea acelor episcopii? Cine afirmă așa ceva, nu cunoaște nici starea materială a poporului nostru în timpurile de acum, nici inclinațiile lui pentru cele bisericești.

Este așadar cu desăvârșire eschisă posibilitatea, ca episcopiiile noue să fie înființate cu bani românești.

Va trebui deci să le înființăm cu ajutorul material al Statului. Aceasta o voiți? Adresez întrebarea asta cu deosebire domnilor Mocsonyești, cărora le place a se considera conducători politici ai poporului nostru.

Nu este necesar, să descoperim eu primejdia națională, ce ar izvorî pentru noi din acest ajutor dăruit de statului. Românul e uminte să-și facă singur socoteala.

Dacă fiind constituțiunea noastră bisericească, fie-care protopopiat este o diecesă, fie-care protopop este un episcop Statutul-Organic permite înființarea vicarilor episcopești în fie-care diecesă. Dacă așa-dară episcopii nu ajung pentru afacerile școlare și bisericești din diecese, să se institue pretutindeni vicarii episcopești din ge-

nerația tinerilor doritori de muncă și ambițioși pentru înaintarea morală și intelectuală a poporului dreptcredincios și eată că în locul celor trei episcopi putem avea șase bărbați muncitori și zeloși.

Este adevărat, că în cazul înființării celor trei episcopii noue am avea șase prelați români răsăriteni în Casa magnaților. Dar' împrejurarea aceasta ar însemna oare o întărire a neamului nostru? Sârbii au șapte episcopi magnați. De ce treabă sunt? Arătați-mi folosul lor. Eu mai virtos sunt convins, că șederea episcopilor noștri în parlamentul țării nu ne este de nici un folos.

A avut toată dreptatea dl Vincențiu Babeș, când a susținut, că înființarea celor trei episcopii noue nu va întâmpina greutăți la guvern, deoarece guvernul nici odată nu s'a împotrivit la instituirea unor organe administrative, cari slujesc de conductoare pentru intențiunile puterii de stat și prin cari se poate asigura mai temeinic patriotismul cetățenilor. Motivarea aceasta este însă foarte clasică din graiul unui Român.

Și eată că aprobarea părerii dlui Babeș n'a întârziat.

În același articol din „Budapesti Hirlap” amicul meu Jancsó Benedek dă toată dreptatea dlui Babeș și asigură pe Români, că Înaltul Guvern al țării nu va pune nici o pedică la înființarea celor trei episcopii noue românești, ci mai virtos va contribui chiar din visteria statului pentru îndeplinirea acestui scop mare și binecuvântat.

Caci, zice dl Jancsó Benedek, înființarea acestor episcopii noue nu se va putea face, decât numai deodată cu *revisuirea Statutului-Organic*, care și de altfel vatămă peste măsură întocmirile veritabile ale bisericeii răsăritene. Instituțiunile bisericești ale Răsăritenilor din Ungaria sunt în vedită contrazicere cu Pravila, zice dl Jancsó Benedek, și că aceasta au dovedit-o lămurit fiertatul mitropolit unit Ioan Vancea și cuviosul părinte Demetriu Grama. Dar' Șaguna a stricat biserica răsăriteană și a furișat în instituțiunile ei spiritul protestantismului. Așadar cea mai de căpetenie datorință a guvernului ungar este, să direagă ceea-ce a stricat Șaguna și să scape biserica răsăriteană a Românilor din cătușele protestantismului antirăsăritean. Așa glăsuiește frumos amicul meu, dl Jancsó.

Îi place dlui Babeș societatea, în care se află?

Dar' e lucru ciudat. Lipsa celor trei episcopii noue nu s'a simțit nici în mijlocul poporului dreptcredincios, ci

în sinul — consistoriului metropolitan. Dacă undeva Românii răsăriteni ar fi simțit lipsa de vre-o episcopie nouă în mijlocul lor, ei ar fi petiționat la Congresul nostru național bisericesc. Ați auzit vre-odată de vre-o mișcare românească în sensul acesta? Eu unul n'am auzit.

Și totuși am auzit. După alegerea de episcop la Arad, oamenii de încredere ai preacuviosului părinte archimandrit Hamsea discuta cu mare însuflețire trebuința ardentă de a se înființa o nouă episcopie la — Timișoara.

Candidații noștri la episcopie se află toți în consistoriul nostru metropolitan și pentru aceea mă mir eu, că tocmai acolo s'a simțit mai tare lipsa arzătoare pentru trei episcopii noue.

Profesorii institutelor noastre de învățământ se luptă cu foamea, referenții diecesei bogate a Aradului au leafă anuală de o mie două sute de florini, care nu se urcă nici odată, măcar de-ar servi respectivul 30 de ani pentru diecesă. Părintele Mitropolit Ioan mi-se plângea mai deunăzi, că în archidieceasă sute de comune bisericești n'au învățator. Să ne fie rușine, că gimnaziul din Brad nu-l putem întregi la opt clase. Întărirea economică și culturală a poporului nostru e cestiune de viață pentru noi.

Dar de toate aceste lucruri consistoriul metropolitan habar nu are, ci propune înființarea a trei episcopii noue și dl Babeș, cu deosebitele sale inclinații pentru alegerile de episcopi, motivează *ad absurdum* necesitatea acestei hotărâri.

Cestiunea e foarte interesantă și ar fi o mare plăcere pentru noi, dacă ni-s'ar da ocaziune a o discuta mai departe și cu tot arsenalul de motive, ce ne stau la dispoziție întru afirmarea părerilor noastre.

Viitoriul unui popor se asigură prin muncă întinsă materială și intelectuală, nu prin titluri de arhierie, nu prin mitre strălucitoare și cărje de argint.

Incheiu deocamdată cu înțeleptul Horatius: *O navis, referent in mare te novi fluctus? O, quid agis? Fortiter occupa portum!*

Domnului Jancsó Benedek,—salutare.

Vasilie Goldiș.

Conferențe de miniștri în Viena. De Sâmbătă încoace într'una au conferit împreună, înainte și după amiază, în Viena, miniștrii austriaci, miniștrii comuni și cei ungurești în cauza trenurilor din Bosnia, sub presidenția ministrului de externe Goluchowski. Tocmai durată lungă a acestor conferențe dovedește importanța obiectului,

și seriozitatea situației se ilustrează prin faptul, că o dată în Oct. Majestatea Sa a conferat cu oră întregă cu contele Goluchowski. Semi-oficioasele tin să demonteze știrea despre un conflict, ce s'ar fi produs între ministrul com. de război Krieghammer. O deosebire de vederi între acești doi n'a putut să fie, — zic semi-oficioasele, deoarece Krieghammer nici n'a fost de față la ședința acelei conferențe din chestie. După știri din Viena, diferendul între Széll și Krieghammer totuși a existat, dar' că imediat după arhivarea contelui Goluchowski la Monarhul. — acela s'a optinat și azi între toți factorii există bună înțelegere.

Cochetării. Ormii se întâlnesc și la bine, și la rău; se împrietenesc și buni și răi, — ba se împrietenesc și buni cu răi când își găsesc un punct comun asupra căruia se pot înțelege.

Dupămintă pentru Germani, împărțită și de Cehi și de Maghiarii abuzivi, moși vează un moment de cochetărie.

Politik* din Frogu. În incidentul că Csávoľszky și Polonyi au făcut declarații simpatice, în una din ședințele parlamentului din Budapesta, pentru lupta Cehilor, răspunde prin complimente, că în Ungaria se găsesc în toate partidele politicieni distinși, cari spriginesc simțurile Cehilor; în șirul acestora nu-astece organul numit pe Lászlo Lajos, Tisza István, Bertha Miklos și Ugron Gábor.

Ziarul din Praagă după cum ne spune un ziar maghiar: „Aproba simpatia Maghiarilor pentru Cehi, deoarece ce și în Ungaria se poate vedea întinderea mare a mișcării germane; cele unele germane vor să scuture tendințele de maghiarizare“.

Dacă aceasta e forma în care organul C. h caută punctele comune, cochetăria ni se pare cu tendințe prea puțin demne.

Demisia ministrului de honvezi. Ziarul „Magyarország“, află din izvor „excelent“ următoarele:

Demisia ministrului de honvezi baronul Fejérváry Géza este un fapt cu totul îndeplinit. Ministrul va mai rămâne în funcțiunea sa până la Aprilie, anul viitor (va să zică totuși mai rămâne, cu atât îndeplinirea faptului? R.), când va deveni vacantă o funcțiune militară înaltă în Viena, unde va fi numit Fejérváry. Baronul Fejérváry nu face secret din acest lucru, ci din contra l'a împărțit mai multor amici de ai săi.

Din Dietă.

— Ședința dela 30 Octombrie. —

A fost o ședință impopulată și mai interesantă decât multe altele de până acum. Întâmplarea se explică.

În această ședință s'a pus în discuție proiectul despre înarticularul de la lege a declarației moștenitorului de tron *Ferdiand*, în *Constituția* *Principale* *Ferdinand* *Chotek*.

Referențial proiectului, deputatul Engelmayr József, expune dispozițiile privitoare la acest caz ale sancțiunii pragmatice și arată, că declarațiunea moștenitorului de tron coreșpunde deopotrivă articolului de lege din 1723 și legilor Casei, ear' textul proiectului s'a formulat cu deplina respectare a dreptului public ungar. De aceea cere primirea lui.

Primul orator a fost Kossuth Ferencz, care află, că proiectul nu coreșpunde dreptului public ungar, deoarece ce acceptarea recunoaște numai o soție legitimă și astfel și copiii legitimi ai regelui ungar au dreptul la moștenirea tronului. Nu primește deci proiectul guvernului.

(În vorbirea sa Kossuth a fost desîntrerupt de partizanii de ai săi, prin obsrvări pe căbe de necuviințoase, pe atât de neghioabe la adresa președintelui moștenitorului.)

După pauză, în numele partidului popular a vorbit deputatul contele Zichy János, susținând proiectul în întregime și insistând pentru introducerea în proiect a raportului comisiei justițiare, stilizat de Szilágyi Dezső.

Au mai vorbit apoi deputații kossuthiști Holló Lajos și Medgyesi Béla în contra, având a se continua dezbaterea în ședința proxima.

Românii din Bucovina pentru limba de stat germană.

Sub acest titlu publică foșia litografiată din Viena „Slawisch-rumänische Correspondenz“ următorul articol, datat din Cernăuți:

În atitudinea Românilor noștri, dela desfacerea lor de fracțiunea slavă clricală Lupul și dela organizarea independenței a partidului popular român, e de remarcă o însemnată schimbare, și anume: Românii au hotărât de-a perhoreca ori-ce învoială cu partidele din dreapta și astfel prin viitorul lor deputați din Reichsrath vor merge mână în mână cu Germanii, luptând pentru limba de stat. La adunările de alegători, delegații de fostul deputat și membru în delegațiunii Dr. George Popovici și de colateralii

oratori ai partidului popular român, la Suceava, Rădăuți, Câmpulung, Gurahumora și altale, proturindenea s'a hotărât în unanimitate, ca deputații români în întrelegor cu cel german, să pretindă normele a limbii de stat germane. Românii aderă la această din convicțiunea foarte justă, că slavizarea Austriei este un mare pericol pentru existența lor națională, și că acest pericol poate fi împiedecat mai cu ef. et prin normarea limbii de stat germane...

Prin atitudinea Românilor, pentru limba de stat german, fracțiunea slavă clricală Lupul, care se silia în toate chipurile să ademenască pe Români în legăturile de partid ale dreptei, i-s'a stins pentru totdeauna lumina vieții.

Tulburări în România.

Aplicarea unei legi finanțare. —

Teranii se împotrivesc. —

Trupa de foc. — Răniți și morți.

Ziarele ce ne sosesc din România aduc știrea, că aplicându-se legea de impozit pe țuca (5 bani de grad și 20 bani pe 1 Hl. borhot de prune), la Buda țerani s'au burlit vexați și împotrividuse, s'a provocat un conflict, ale cărui urmări sunt triste: moarte de om.

Eată amănuntele ce găsim în ziarele din țară:

La orele 12 din zi, 160 soldați de infanterie sub comanda căpitanilor Luca, Constantin și Constantin, locot. Curșă, Bratu și Ionescu, și sublocot. Cristofor și Velescu, penescu în mersă grabnic spre Buda, făcând în trei ore drumul de 18 kilom. ce despărta această comună de oraș.

La vederea armatei, prefectul scapă în fugă. El apare în mijlocul țeranilor și le strigă:

— Vedeti armata. Nu'v' vrut să vă supuneți de la început. Ei bine, acum vă înveț eu minte!

La vederea acestor cuvinte, țeranii își pierd cumpătul. Gorașele armate li exaltază în masă, și se îndreaptă cutezători spre soldați cari înaintază spre comună.

De odată însă, din mijlocul mulțimii se aud glasuri:

— Stați! Nu spre soldați, ci spre prefect, care li aduce! Soldații n'au nici o vână; prefectul trebuie pedepsit.

Ca prin farmec, marea de sătenți se rupe în două. O parte — o cea dela urmă — se oprește și se îndreaptă cu repeziune spre localul subprefectului, unde se refugiaseră prefectul, subprefectul, procurorul și agenții administrativi și financiari.

Mulțimea dă năvală spre local, pe când jandarmii în frunte la comăntentul lor Teodorescu, cu puștile la mână, ocupă intrarea.

Înăuntru, prefectul baricadase ușă cu scaune, mese, dulapurii și tot ce găise în cancelarie. Contolulor Pătrășăneanu se suise în pod, ear procurorul și cu subprefectul reușise să sară pe ferestra din dos în grădina. O parte din țeranii li săresc și se iau după ei.

Ambii fug într-o vale și acolo, nefericitul subprefect Dimitrie, care suferia de mult timp de o boală de inimă, cade mort. Țeranii ajung odată, dau peste procurorul înlemnit la fața cadavrului; procurorul li strigă:

— Stați! Subprefectul a murit.

Țeranii se opresc în fața cadavrului și se retrag spre subprefectură, unde celălalt cercău să înăture pe jandarmi, ca să sfărâme ușile și să pătrundă înăuntru.

În același timp, ceea-laltă parte de țeranii se luptă cu soldații, cari la comanda căpitanilor cercău să li împărășie.

De odată, în cursul luptei, un petruș lovește în capul unui căpitan Luca, care cade, leșinat, și plin de sânge.

Atunci comandă: foc, și din mijlocul mulțimii 12 inși cad jos; 4 morți, ear 5 grav răniți.

Nămățul răniților, de altfel, trebuie să fie mult mai mare, dar nu se poate preciza, țeranii retrăgându-se și risipindu-se prin păduri.

Spectacolul e sfâșietor!

Spicuri din presa maghiară.

„Egyetértés“ (dela 30 Oct.) scriind despre chestia celor trei episcopate române, zice că opinia publică română n'a primit încă celor trei episcopate în însușire, din cauză că nu se simte lipsa înfășării lor, ci chestia a fost adusă în congres de mitropolit numai ca să-și facă popularitate.

Li scapă apoi, între altele, și următoarele rânduri:

„Chiar și între capetele mai luminate ale dignitarilor bisericești români s'au găsit contrari ai înfășării episcopatelor. Vasile Mangra, fără nici o rezervă, a zis că biserică română gr.-or., cu organizarea ei actuală, poate administra și cu doi episcopi... Nu nevoie de episcopii noi“.

Ziarul unguresc a scris și el odată ceva despre părintele vicar Mangra.

Noutăți

Arad, 31 Octombrie n. 1900.

Cum combat unii confrăți Organul român dela Brașov și-a pus în gând să vegheze cu neadormire și alarmă să dea când Români din părțile acestea sunt amenințați de vreo primejdie.

În depărtare se aud șgomote de orgile ce face Basilie.

Să fie acela țar? Nu se poate. Ioan dă ordin să fie adus Dimitrie din chisoare, ca să li proclame de mare dușman succesul. Dar Trahanitul prevenise această organizând o revoluție. Revoluționarii apăsă temnița, și omoară pe Dimitrie în piața, cru pe care vâzându-l Ioan III din fereastră — cade mort în brațele Olenei.

Artiștii Teatrului național din Brașov, îndeosebi dl Notara (Ioan III) și dl Romanescu (Olena) au ținut la nivel, pe forța lor artistică piesa d-lui Cosmovici, prezentând publicului o pagină vie din trecut dureros, pe care autorul piesei studiat și pătruns.

Mefisto.

Carnet artistic.

Domnița Olena, dramă istorică națională în 5 acte, în versuri, de dl V. C. Cosmovici.

În zilele trecute s'a reprezentat pentru întâia oară pe scena teatrului național din București „Domnița Olena“, cu un deosebit succes.

Acțiunea dramei se petrece la Kremlin (Rusia), în anul 1490.

Ioan III, mare duce de Moscova și țar al tuturor Rușilor, are din întâia sa căsătorie un fiu, pe Ioan cel tânăr, moștenitor al tronului, care se căsătorește cu Olena, fiica lui Ștefan cel Mare, voevodul Moldovei. Aceștia au un fiu, pe Dumitru, care e în vârstă de 15 ani.

Dar Ioan III se recăsătorise, luând în a doua căsătorie pe Sofia Paleologu, o princesă bizantină, crescută la Curtea din Roma. Din această căsătorie se naște Basilie Ivanovici, care e de 20 ani când începe acțiunea.

Sofia Paleologu, o femeie ambițioasă, rea și astută, umblă să câștige cu ori-ce preț moștenirea tronului lui Ioan III pentru al său fiu, pentru Basilie.

Ea urzește un complot, cu ajutorul favoritului său: Gheorghe Trahanit, grecul, marele cancelar al împărăției, care adună un număr de boeri pe cari li pune să jure că vor face totul pentru înălțarea lui Dimitrie, fiul lui Ioan cel tânăr, moștenitorul, greul lui moscovit, — Ioan cel tânăr fiind greu bolnav, și gata să moară în ori-ce moment.

Cău-va boeri însă sunt pe partea lui Dimitrie și între aceștia cel mai zelos este prințul Simeon Reapoloff-ki, care e foarte îndrăgostit de Eudoxia, damă de onoare a Olenei; el surprinde chiar secretul complotului contra Olenei și fiului ei.

Ioan cel tânăr moare otrăvit de Mister Leon, doctor venețian, în solda Sofiei.

Olena cad: în genunchi la picioarele soarelui său Ioan III, cerând răzbunare contra Sofiei, ucigătoarea soțului său. În același timp principele Reapoloff-ki prezintă țarului dovezile complotului urzit de bizantină.

În revolta sa țarul aruncă în temniță pe Basilie și pe capii complotului, ear Mister Leon e decapitat. Apoi chiamă pe ne-

potul său Dimitrie, li unge de succesul al său și pune pe boeri să li jure fidelitatea; ear lui Reapoloff-ki li acordă mâna Eudoxiei.

Cu cinci ani în urmă Rusia e teatrul unor destrăbălăte lupte interne, puse la cale de Sofia și Trahanit, pe sub mână. Olena desaproabă într'un moment dat atitudinea lui Ioan III, care se supără rău de afront. Sofia profită de ocazie și punându-și în acțiune toate talentele de seducțiune li cucerește earăși pe Ioan III.

Alături cu Sofia pe tron el insultă pe ambasadorul lui Ștefan cel Mare; pune la închisoare pe prințul Reapoloff-ki; desmoștenește pe Dimitrie și își proclamă de succesul pe Basilie. Dimitrie e aruncat în închisoare, asemenea Eudoxiei, care vine să ceară grație pentru soțul său.

Sofia e triumfătoare; dar gloria ei e de scurtă durată, căci un fanatic, Stomiloff, o asasinază.

Suntăm în anul 1508. Ioan III e bătrân și arobrit. Simte că va muri, dar nu poate muri în pace, căci muștrările conștiinței li frământă și li cauzează nopți fără somn. Trebuie să pușă capăt torturilor sale suletestii. Puternicul țar cade la picioarele Olenei. Olena li iartă.

Curios, că confratele nostru de multe ce se petrec în Brașovului, dar nu trece o săptămână de a foilor ovreiești Arad, pe care să n'o înregistreze, dacă o poate folosi împotriva scopului Goldiș ori a vre-unuia din sfetnicii săi.

Astfel, în numărul de ieri înregistrăm un neadever apărut într-o publicație locală cu privire la numirea și învestirea de catichet la Seghedin a domnului R. Nestor.

Ne numărăm foaia brașoveană și dorim să aibă la năruiri „dela loc competent“.

Er bine, am căutat să ne informăm dela „loc competent“, și spre surprinderea confratrilor brașoveni, putem anunța, că tot ce a scris ziarul maghiaro-ovreiu, este neadever! Că studenții elevii români sunt catichetați în limba maternă.

O infamie. Fișica timișoreană, carei nume Român de treabă nu l'are, a inserat mai zilele trecute o scrisoare la adresa părintelui vicar din Marea-Mare. Infamia, ca totdeauna, a răsunat și de ziarul ovreiesc din loc. S-a făcut apoi astfel drumul în alte zăre ovreiești din Budapesta și chiar din Viena și în cele din urmă în „Tribuna Poporului“ preanonașilor domnii Rațiu-Cornu-Tilea.

Frumoase serviciu „naționale“ face „Tribuna Poporului“.

Max Müller, cel brel profesor lingvist și filolog la universitatea din Oxford (Anglia), a murit alaltăieri în vârstă de 77 ani. Născut savant lingvist și filolog german Wilhelm Müller și s'a născut în Dessau la 1823. Studiile universitare le-a făcut în Lipsca, Berlin etc., și a învățat și limba sanscrită, în care perfecționat ca nimeni altul până la azi. Max Müller, ca autorul a o multime valoroase scrieri lingvistice, care mult au admirate și apreciate de toată lumea științifică, a fost a autoritate mare între filologii lingvistice din lume, în mijlocul căreia lasă un gol mare.

Un prelat generos. Foile maghiare anunță, că arhiepiscopul Iosif Samassa din Brașov a dăruit zilele acestea 10.000 coroane din fondul de pensione al preoțimii din Brașov și alte 10.000 coroane pentru școlarul orfan al reuniunii femeilor din Brașovul Heves.

Krüger în Europa. Ziarul rusesc „Novost“ scrie, că încă înainte de a pleca spre Europa, președintele Krüger al Burilor a avut o audiență la împăratul Wilhelm și președintele Loubet al Franței câte-o scrisoare, care le spune, că îi va vizita în perioada și le cere înainte bunăvoința pentru vizita Burilor, cauză, pe care bătrânul Krüger dori să o reguleze în sensul tratatului la Haga.

În același timp se anunță și din Brașov, că comitetul constituit pentru primirea Krüger, prin fol vesteste publicul despre scopul său, de a-și manifesta simpatia față de Krüger și de viteazul popor bur. În demonstrații anti-englize, zice, vor fi organizate și s'au luat chiar și măsurile pentru asemenea demonstrații să nu se ivească, ca în Belgia, care-și Belgianii nu vor să tulbure relațiile amicale între Anglia și Belgia.

Papp Béla înainte spânzurătoare. Ziarul Bal Mihály cu doi „adjuțanți“ alături a sosit deja la Sătmar, pentru executarea fratricidului Papp Béla. Călsul e prietenul toate mișcările sale, de multime de curioși din Sătmar, unde altfel e bine cunoscut din vremea când excentasă acolo călăraș ucigaș Francz Pál.

În publicul din oraș se discută viu și în privința Papp Béla, dar nimeni nu are curaj de compătimitate pentru dășul.

Numerotarea poporului în Arad. Comitetul constituit pentru numerotarea poporului din Arad caută și aplică agenți spre scop, pe lângă diurna corepunzătorilor, să doarească a se angaja ca atari, au să

se prezinte până în 4 Noemvrie st. n. la oficiul primăriei din loc.

Răscoala orbilor. În institutul de orbi din Budapesta s'a întâmplat alaltăieri noaptea o minune. Toți elevii orbi, care dorm într-o sală cu directorul lor, Dr. Pivár Ignác, s'au sculat și cu bastoane și cu ghetle au năvălit asupra directorului, care dormea, și l'au bătut astfel, că abia a putut să scape viu din mâinile lor. Ear' și astfel numai ajutat de ceilalți profesori și de servitorii institutului Directorul sa plâns la ministrul Wlassics, care a pornit cercetarea; aceasta a dovedit, că orbi au fost atâțați la atentat — de un profesorul, care e în dușmănie cu directorul bătut. Profesul pricinăș a fost imedia suspendat din post.

Americanii în insulele Filipine. Cu data de 29 Octomvrie se telegrafează din Manila agenției „Reuter“: 400 insurgenți bine înarmați și sub conducerea unui alb au atacat o trupă americană. După o luptă înverșunată de două ore Americanii au reușit să înfrângă pe resculaji, dintre cari au căzut 75 inși. Americanii încă au avut pierderi.

Carte de bucate. Tocmai acum a eșit de sub tipar partea II din „Poftă bună“, carte de bucate, scrisă de Zoltán Hodos. Partea I este deja foarte ră-pândită; partea a doua, apărută acum, conține o sută șezezece de rețete de bucate. Au trimis rețete urâtoarele doamne și domnișoare: Victoria Ardeleanu Ada Bălăș, Nettă Căleianar, Eliza Curta, Ida Faur, Maria Ghidiu, Ana și Cornelia Hodos, Sidonia Major, Letiția Oncu, Sofia Pap, Livia Popovici ș. a. Ca și în partea I, rețetele sunt scrise pe înțelesul tuturor. La sfârșit se dau și câte-va menu-uri.

Partea a doua costă numai 28 cr. și 3 cr. porto. A se adresa de adreptul la d-na Z. Hodos în Caransebeș. Tot acolo se poate comanda și partea I, trimițând cu mandat postal 70 cr. și 5 cr. porto.

„Noua Revistă Română“ pentru politica literatură, știință și artă, în Nr. 20 din 15 Octomvrie 1900, are următorul sumar: Chestiunea israelită: A. Esmein, Henry Fouquier, P. Cauwès, Charles Richot: Opinia publică europeană și chestiunea israelită în România (a cincea serie). Studii sociale: C. R. Motru: Un nou ziar, un bun curent. Ioan Magară: Meetinguri. Const. Al. Ionescu: Incercări de psihologie etnologică. Literatură și Folklor: Artur Gorovei: Asupra literaturii noastre populare. Ioan Adam: Nenoroc (novele), S. Fl. Marian: Bouzariul. Striga. (Din datinelo și credințele Românilor despre insecte). Note și discuțiuni: N. Iorga: Cum face d-l Gr. Teodorescu „edția a doua“ a operei sale. Ștefan I. Răzvanu: Psihologia artistului dramatic (Anchetă asupra artiștilor de la Teatrul Național). Ilie Bărbulescu: O îndreptare paleografico-istorică. Mișcarea literară și științifică: Ion Kalinderu: Portul bărbel și pelerul la Romanii. Harald G. Lecca: Sexta (verant). Suplimentul I: Jubileul de 200 de ani al bisericii unite. Din Bucovina. Condițiunea străinilor în Țara-Românească din vremurile cele mai vechi până la 1717, de Const. V. Obedeanu. Complotul contra M. S. Regelui Carol I. de Em. Miculescu. Evoluția socialismului. Suplimentul II: Omul situației de C. I. April. Elegie (poesie) de C. Vădănu. Intre fost prieten (scrisoare), de I. D. Manolachi. Ruine (poesie) de A. d'Yris. Sântăta Doamnei de Gr. Crețescu. Răsboiul de P. T. Coandă Concertul Wolf-stahl.

Abonamentul: În toate țările uniunii postale: Pe un an face lei 21. Abonamentele se primesc la administrațiunea revistei, precum și la birourile uniunii postale. Redacția și administrația Pasajul Român, 20. București.

Din public.

Declarațiune.

Noi, din jos subscrișiți, declarăm cărbătoresc în numele poporului nostru din comuna Covâșluț, că părintele administrator Alexandru Muntean al lui Vasile, de un an de când a fost numit aici prin Prea Sântia Sa bunul nostru Episcop diecesan Iosif Gol-

diș, a fost la culmea chemării sale preoțesc, așa, că suntem într-o parte și pe deplin mulțumiți cu purtarea și slujba Domniei Sale.

Despre aceasta în mai multe rânduri am spus și mărturisit Prea Sântiel Sale, când am fost de i am mulțumit pentru dreptatea ce-a făcut o venerabilul Consistor diecesan atunci, când amovase pe preotul Ioan Cure din comuna noastră, în urma atâtor fapte rele, ce le-a săvârșit. Nu-l părintele Munteanu și nici Ven. Consistor vina pentru rășinea ce ni-a adus asupra astului d-l Cure, căci d-șă nici n'a fost aici pe timpul când noi arătașem fărădelegile d-lui Cure Ven. Consistor diecesan.

Părintele Munteanu trăește în pace și bună înțelegere cu noi toți; în tot deauna se trudește pentru înălțarea moralității în popor, predicând în toată Duminica și sărbătoarea în 8 ta Biserică, și tot ce scrie în „Tribuna Poporului“ se potrivește cu faptele d-sale.

Suntem mândri, că Prea Sântia Sa s'a îngrijit a ne da un asemenea păstor sufleteș și suntem datori și pe-această cale a i arăta mulțumita noastră pentru părintească grijă, ce a avut-o față de comuna noastră Covâșluț, care, prin nemoralitatea d-lui Cure, era aproape de ruină.

Ne aducem aminte — sunt căști-va ani — de când însuși înalt P. S. Sa Ioan Meșianu, pe atunci episcop al Aradului, spusesse în fața un-l deputații numeroasă dela noi că și a altor onorabili domni, că nu-l vrednic părintele Cure a mai fi preot unde-va în urma atâtor nemoralități.

Le-am scris deci aceste cuprinsi de cea mai mare scârbă, vășând că s'au găsit niște oameni fără rușine, cari într-o foaie desprețuită de toți Români de cinste au scris vorbe de băjocură la adresa iubitului nostru părinte Munteanu, pe care-l prețuim și-l vom prețui tot-deauna ca pe un adevărat părinte al nostru.

De-altfel știm, că tot ce-i bun și cinstit în sinul neamului nostru românesc este hult în nerușinata foaie, ear cei slabi și răi sunt lăudați. Rușine să-i fie celui-șe subscrisându-se „Un român adevărat“ minștește în modul cel mai obraznic în contra p-ri telul nostru Al Munteanu al lui Vasile, care prin prețele înțelepte și bune sa purtare a restabilit pacea și liniștea de mult dorită în comuna noastră.

Luca Mitru jude, ep. primar, Porfirie Popescu învățator, Romul Liviu Papp învățator, Teodor Muntean învățator, Petru Luca, Boba Mihai, Păulișan Petru, Mustafa Ioan, Berar Mihai, Nădășan George, Chiș Petru, Marian Iacob, Șerdean Vasilie, Popovici Mitru Mitru Burag, Iosif Barna, Dimitriu Barna, Teodor Șerban, Balia George, Mihai Vartan, Blaj Mihai, Nicha Fulge, Tudur Todor, Balint Mihai, Holocan Ioan, Vasile Fulge, Todor Dan, Vasile Riga, Todor Onica, Boba Ion, Nica Achim, Țigan Todor, Irina Ion, Blaj Vasile, Farcaș Mihai, Balint George, Licuța Petru, Popovici Toma, Curuț Mihai, Giurculeț Mitru, Miclea George, Șimon Vasile, Dac Ion, Luca George, Pavel Popovici, Ioan Șerban, Balint George, Ribita Todor, Luca Constantin, Balta Todor, Barșovan Gavra, Luca Toda, Balint, Haia, Colf Petru, Colf Nicolae, Pribec Iosif ș. a.

Convocare.

Conform statutelor Reuniunii învățatorilor români gr. or. din protopopiatele arădane I—VII §. 23, despărțământul protopopesc al Chișineului își va ține adunarea sa de toamnă Marți, 6 Noemvrie (24 Octomvrie) 1900, în școala comembrului Ioan Ionescu din Giula, la care sunt invitați toți membrii acestui despărțământ, precum și alți iubitori de progresul învățământului, pe lângă următoarea

Programă:

1. Dimeștea la 8 oare asistare în corpore la chemarea Duchului sfânt în biserică.—2. Presentare în școală și apel nominal.—3. Prelegere practică cu elevii din obiectele prescise în ordni oarelor. După prelegere dimiterea elevilor.—4. Deschiderea ședinței.—5. Reflexiuni asupra prelegerii ținate.—6. Rezolvarea temelor exmisse din partea biroului

central.—7. Raportul cassarului, bibliotecarului și controlorului.—8. Incassarea taxelor.—9. Cetiirea operatelor înșinate.—10. Propuneri și interpelări.—11. Fixarea locului și timpului adunării proxime.—12' Sărbărea iubilară de 48 ani de serviciu al colegului Ioan Marcus. Discursul festiv îl va ține Demetriu Boar.—13 Închiderea ședinței.

Pîul-mare, la 18 Octomvrie 1900.
Demetriu Boar, Ștefan Leucuța,
notar. președinte.

Ultime știri.

Răscoala țeranilor din România.

Ziarele române ce ne soasesc în momentul de a pune ziarul sub presă aduc știrea, că o mișcare viudă se manifestă și între țeranii din județele Prahova, Buzău, Olt, Argeș și Gorj. Pretulindenti țeranii refușă să plătească taxa pe țuică.

Estă amănuntele ce le aduce „Apărarea Națională“:

Din Slatina primim știri grave, cu privire la răscoala țeranilor contra impozitului pe țuică.

Răscoala a avut loc Sâmbătă, în comuna Isvor, jud. Olt, unde controlorul fiscal, împreună cu sub-prefectul, se dusesse să perceapă taxa pe țuică după noua lege.

Sub-prefectul și controlorul au fost amenințați de țeranii și n'au scăpat cu viață decât fugind.

Agitația întinzându-se și în alte sate, s'au chemat telegrafic două escadroane de roșiori din Craiova.

Roșiorii din Craiova, cari au plecat la Isvor pentru potolirea răscoalei, plecasese în grabă numai cu săbiile.

Eri într'un furgon li-s'au dus din Craiova carabinele și cartușele necesare.

De asemenea și batalionul de vânători din Craiova e gata să plece.

Aseară în gara Slatina se vorbea că o ciocnire sângeroasă a avut loc și că un jandarm ar fi fost omorît.

Se afirmă, că dintre țeranii au căzut mulți.

Agitația este foarte mare.

Agitația se semnalează și în județele Argeș și Gorj.

În Valcea mai mulți țeranii și-au tăiat prunii.

Evenimentele din China.

Londra, 30 Octomvrie. Lui „Daily News“ s'au raportat din Shanghai: Foile chineze spun, că tractările pentru pace curg net și că condițiunile de împăcare ar fi următoarele: China s'a obligat să plătească patru milioane taeli ca despăgubire; să cedeze străinilor venitele vîmilor după tea și likin; să condamne pe prințul Tuan la închisoare pe viață; apoi: reînțoarcerea împăratului la Peking pe lângă o permanentă gardă de apărare străin; drept nelimitat străinilor de a petrece în China și oprirea cumpărării de arms pe seama Chinei.—Vice regele Li-Hung-Ciang, zic foile chineze, ar fi declarat acceptabil aceste condițiuni din partea chineză.

Catastrofă mare.

New-York, 30 Octomvrie. Pe la ameză s'a întâmplat în New-York o groaznică nenorocire. În uriașă fabrică chimică s'a produs o exploziune, în urma căreia fabrica a ars de tot și 200 oameni muncitori și-au pierdut viața. Mulți și dintre trecătorii prin stradă au fost omorîți ori greu răniți. Multime de cadavre, toate scrum, se scot de sub ruine.—Pricina exploziei nu se știe.

Editor: Aurel Popovici Bareianu.
Red. respuns: Ioan Russu Șirianu.

4451 1900.
tkvi. sz.**Arverési hirdetményi kivonat.**

Az aradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Steinitzer Jozsef Pál aradi lakos végrehajthatónak Bugár Mihru Mikalakai lakos végrehajthatási szenvedett elleni 1000 kor. tőkeköveteléses járuléka iránti végrehajthatási ügyében az aradi törvényszék területén levő Mikalakai fekvő a 136 sz. tlvben A. 1. sor sz. alatt foglalt ingatlanságra az árverést 1862 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1900. évinovember hó 22-ik napján d. e. 10 órakor Mikalakai község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéseéről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Aradon, 1900 évi július hó 20-ik napján.

Az aradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Zubor, kir. törvényszéki bíró.

515 1—1

4451 1900.
tkvi sz.**Arverési hirdetményi kivonat.**

Az aradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Steinitzer Jozsef Pál lakos végrehajthatónak Nedesz Pásztk és Gábor Anna lakos végrehajthatást szenvedett elleni 200 kor. tőkeköveteléses és jár. iránti végrehajthatási ügyében az aradi kir. trvszk területén levő Mikalakai fekvő a 330 sz. tlvben és 1. sor al. foglalt ingatlanságra az árverést 704 korban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1900. évi november 24-ik napjának délelőt 10 órakor Mikalakai község házában nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Arverezni kívánók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyi miniszt. rend. 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírokban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881 évi 60 t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéseével kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Aradon 1900 évi július hó 20 napján.

Az aradi kir törvényszék mind telekkönyvi hatóság.

Zubor, kir. törvényszék bíró.

515 1—1

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“ următoarele opuri:

	coroana	fleri
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățator; aprobat de Consistor ilustrată cu chărți geografice	—	—70 „
2.) „Amicul Poporului“ — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic în cauze administrative. Prețul	—	1.— „
3.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean, —	—	2.— „
4.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu, —	—	—80 „
5.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu, —	—	2.— „
6.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu —	—	4.— „
7.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov. —	—	2,50 „
8.) „Războiul pentru neatarnare“ și „Povestea unei coroane de oțel“ ambele de George Coșbuc. Prețul Războiului	—	1,20 „
Prețul „Coroanei“	—	1,60 „
9.) „Din vremuri apuse“ — de Iudita Secu a născ. Truția —	—	1.— „
10.) „Vieritul“ — de Petru Vancu, —	—	1.— „
11.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga. —	—	3,60 „
12.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu. —	—	1,60 „
13.) „Cuvântări bisericesti“ — traduse de Ioan Genț. —	—	5.— „
14.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul, —	—	1,50 „
15.) Instrucțiuni populare despre Datorițele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz —	—	1,20 „
16.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom“ (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Stefu învățator în Arad. Această liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspundă corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase, pricesne și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2—3 or. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 5 coroane.	—	—

La comanda să se mai adauge de fiecare op 10 fleri spese postale.